

Отмечалось уменьшение негативных ассоциаций в 2 и более раза, а также снижение таковых до нуля.

Морфологический анализ лексических полей продемонстрировал широкое морфологическое разнообразие исходных лексических полей, а также ещё более широкое разнообразие образованных к ним ассоциативных полей. Также, наблюдалась определённая взаимосвязь между морфологической принадлежностью слова-раздражителя и морфологическим составом образованных ассоциативных полей, что отражалось в ассоциативных полях, собранных к именам прилагательным.

Выводы. Таким образом, описанные выше результаты свидетельствуют о широких возможностях междисциплинарных исследований, стоящих на стыке медицины и филологии. Исследование синонимии в медицинской лексике не только производит ревизию уже существующего корпуса лексикографических работ, но также дополняет их. Сопоставительный анализ формирующихся ассоциативных полей к отобраным синонимичным парам расширяет представления о семантической природе рассматриваемых лексических единиц. Морфологический подход в оценке языковых ассоциаций проливает свет на вопросы взаимосвязи исходной получаемой информацией и формирующихся в ответ на неё семантических единиц.

ЛИТЕРАТУРА

1. Карвасарский, Б. Д. Клиническая психология (Учебник для вузов) / Под ред. Б. Д. Карвасарского. – Санкт-Петербург: Питер, 2010. – 864 с.

2. Варанец, В. І. Асацыятыўны слоўнік медыцынскай лексікі : дапаможнік для студэнтаў лячэбнага (спецыяльнасць 1-79 01 01 “Лячэбная справа”), педыятрычнага (спецыяльнасць 1-79 01 02 “Педыятрыя”), медыка-дыягнастычнага (спецыяльнасць 1-79 01 01 “Медыка-дыягнастычная справа”), медыка-псіхалагічнага (спецыяльнасць 1-79 01 01 “Медыка-псіхалагічная справа”) факультэтаў / В. І. Варанец, М. А. Валько. – Гродна : ГрДМУ, 2021. – 92 с.

АСАЦЫЯТЫЎНАЕ ЎСПРЫМАННЕ МЕДЫЦЫНСКАЙ ЛЕКСІКІ ВА ЎМОВАХ НАЦЫЯНАЛЬНАГА БІЛІНГВІЗМУ

Варанец В. І.

Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, Гродна, Беларусь

Актуальность. Першая спроба вызначыць асацыяцыі чалавека ў галіне беларускамоўнай медыцынскай лексікі была зроблена В.І.Варанцом і М.А.Валько ў "Асацыятыўным слоўніку медыцынскай лексікі". Гэта дазволіла вызначыць словы-рызыкі і знайсці да іх адпаведныя сінонімы. Аднак у Беларусі, дзе афіцыйна існуюць дзве дзяржаўныя мовы, кожны прадмет ці з'ява дубліруюцца ў асобы на дзвюх мовах. Ці ёсць істотнае разыходжанне ў асацыяцыях і як гэта можа

паўплываць на псіхасамытычны стан чалавека. Такіх даследаванням у нашай краіне не праводзілася да гэтага часу.

Цель. Вызначыць, якія асацыяцыі ўзнікаюць у рэспандэнтаў на медыцынскія тэрміны як на беларускай мове, так і на рускай, зрабіць параўнальны аналіз.

Методы ісследования. Вядома, што кожная моўная адзінка, апроч лексічнага значэння, валодае і здольнасцю выклікаць тыя ці іншыя асацыяцыі. У свядомасці чалавека слова фарміруе не толькі карцінку агульнага выгляду аб'екта, але яшчэ і выклікае пэўныя асацыяцыі: радасці, страху, заклапочанасці і т.д. Гэта могуць быць таксама ўяўленні падабенства з чымсьці іншым, могуць падсвядома ўзнікаць і нават зусім пабочныя прадметы і з'явы, чыя прысутнасць толькі нагадвае ўбачанае. І калі асацыяцыі шчасця, задавальнення, радасці пазітыўна ўплываюць на настрой суб'екта, яго псіхаэмацыянальны стан, дык асацыяцыі страху, боязі, жаху часта выклікаюць псіхасаматычнае напружанне, што перашкаджае многім паспяхова праходзіць курс лячэння, або само па сабе прыводзіць да разнастайных захворванняў. Праведзенае ў свой час даследаванне асацыятыўнага ўспрымання медыцынскай лексікі, якое потым вылілася ў "Асацыятыўны слоўнік медыцынскай тэрміналогіі" В.І. Варанца і М.А. Валько, дазволіла знайсці словы-рызыкі і падабраць да іх больш нейтральныя сінонімы.

Але ў краінах з нацыянальным білінгвізмам, дзе кожная асоба як бы ў роўнай ступені валодае дзвюма дзяржаўнымі мовамі (да прыкладу, у Фінляндыі гэта фінская і шведская, у Канадзе - англійская і французская), адзін і той жа прадмет ці адна і тая ж з'ява мае дзве назвы на розных мовах. Ці адрозніваюцца асацыяцыі ад гэтага? І як гэты працэс назіраецца ў Беларусі, дзе дзяржаўнымі мовамі з'яўляюцца беларуская і руская?

Прадметам даследавання сталі словы-рызыкі медыцынскай лексікі, якія выклікаюць асацыяцыі "смерць-страх-боль", паколькі дадзены асацыятыўны аспект вывучаўся адносна беларускай мовы. Гэтым разам даследаваліся асацыяцыі рэспандэнтаў на рускамоўны варыянт гэтых жа слоў-рызык медыцынскай лексікі. Былі атрыманы наступныя вынікі.

Результаты и их обсуждение. Беларускае слова "адзёр" выклікае асацыяцыю "смерць-страх-боль" у 1% апытаных, а рускі аналаг "корь" такіх асацыяцый не выклікае зусім. Беларускі тэрмін "сухоты" набраў 9% негатыўных асацыяцый, слова "туберкулёз" - 6%. Беларускі "спарон" мае 23% негатыўных асацыяцый, "аборт" - 22%. Негатыўныя асацыяцыі да слова "слупняк" маюць 4% апытаных, рускамоўны "столбняк" - 5%. Такім чынам былі прааналізаваны 58 слоў-рызык з азначанымі вышэй асацыяцыямі

Выводы. Практычна ўсе прааналізаваныя словы-тэрміны медыцынскай лексікі на рускай і беларускай мовах мелі прыкладна аднолькавую колькасць негатыўных рэакцый тыпа "смерць-страх-боль". Максимальнае разыходжанне знаходзіцца ў межах чатырох адсоткаў. Такіх лексічных адзінак вызначана 7, што складае прыкладна 6% ад агульнай колькасці выбраных слоў. Такім чынам можна зрабіць вывад, што ва ўмовах беларускага нацыянальнага білінгвізму насельніцтва

абсалютна аднолькава ўспрымае медыцынскую тэрміналогію на абедзвюх дзяржаўных мовах, што дазваляе свабодна іх выкарыстоўваць работнікам і аховы здароўя.

ЛИТЕРАТУРА

1. Варанец, В. І. Асацыятыўны слоўнік медыцынскай лексікі : дапаможнік для студэнтаў лячэбнага (спецыяльнасць 1-79 01 01 “Лячэбная справа”), педыятрычнага (спецыяльнасць 1-79 01 02 “Педыятрыя”), медыка-дыягнастычнага (спецыяльнасць 1-79 01 01 “Медыка-дыягнастычная справа”), медыка-псіхалагічнага (спецыяльнасць 1-79 01 01 “Медыка-псіхалагічная справа”) факультэтаў / В. І. Варанец, М. А. Валько. – Гродна : ГрДМУ, 2021. – 92 с.

ПРИЧИНЫ И ФАКТОРЫ РИСКА РАЗВИТИЯ РАКА МОЛОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ У ЖЕНЩИН С ГИНЕКОЛОГИЧЕСКОЙ ПАТОЛОГИЕЙ

Василькевич М. И.¹, Савоневич Е. Л.¹, Горустович О. А.¹,
Красницкая А. С.²

¹Гродненский государственный медицинский университет, Гродно, Беларусь

²Гродненская университетская клиника, Гродно, Беларусь

Актуальность. Рак молочной железы (РМЖ) лидирует в структуре женской онкопатологии. Ежегодно в мире регистрируется порядка 1 250 000 новых случаев РМЖ, который встречается во всех возрастных группах. РМЖ – это многофакторное заболевание, особое значение в развитии которого играет генетическая предрасположенность. Необходимо серьезно относиться к пациенткам с отягощенным семейным и личным онкоанамнезом.

Цель. Изучить особенности репродуктивной функции, гинекологической патологии, семейного анамнеза, генетического статуса и других факторов риска развития опухоли у женщин с косвенными признаками наследственного РМЖ.

Методы исследования. В исследование включены 100 пациенток с РМЖ и косвенными признаками наследственного рака: возраст до 50 лет (n=81) или наличие билатерального РМЖ (n=19). Условием включения было оформление информированного согласия. Проведено анкетирование, анализ семейного анамнеза и мед. документации, выделение ДНК из венозной крови, молекулярно-генетическое тестирование: ПЦР-РВ BRCA1 на 5382insC и 4153delA и NGS генов BRCA1 и BRCA2. ПЦР-тестирование пациенток проводилось в научно-исследовательской части ГрГМУ. Полногеномное секвенирование выполнено в рамках НИР по гранту БРФФИ-РФФИ № М20Р-400 «Новые мутации в генах наследственного рака молочной железы и яичников у пациенток в Республике Беларусь» в НМИЦ онкологии им Петрова Н.Н. в Санкт-Петербурге. По результатам проведенных исследований пациентки разделены на 2 группы: в первую группу включены 50 женщин с наличием герминальных мутаций в генах